

AVISA Grenseland

NR. 1 • FEBRUAR 2015

Kulturkommunen Marker

I Marker har kulturlivet gode vilkår. Derfor er det også blomstrende miljøer innenfor mange sider av kulturen. Nylig var det musikklivet som presenterte seg gjennom en hel dag med flott underholdning i rådhuset. Sigmund Søbyskogen i Ødemark var blant mange som ga innbyggerne en hyggelig ettermiddag.

MARKER

Marker

Innbyggere: 3.596
Areal: 413 km²
Kommunesenter: Ørje
Ordfører: Kjersti Nythe Nilsen (A)

AG satser videre i Marker

Ryktene om Avisas Grenselands død var betydelig overdrevet. Denne utgaven er bevis på det. Men som den observante leser raskt legger merke til, er ikke alt som før. Aremark kommune og Rømskog kommune valgte, etter åtte samarbeidende år, å trekke seg ut. Marker kommune ville det annerledes. Ikke minst fordi innbyggerne vil ha AG, og kommunen tar informasjonen til dem og de mange hytteeierne på alvor. Derfor er denne utgaven av Avisas Grenseland en ren Marker-utgave.

Men la det være sagt med en gang: Faren er ikke over. Marker kommune har en anstrengt økonomi, og selv om man ønsker det aldri så mye, er det begrenset hva kommunen kan bidra med. Men viljen er der, og det er et godt utgangspunkt. For Avisas Grenseland gjelder det i ukene og månedene fremover å få et enda mer solid grep om annonseringen. Mange virksomheter i

Marker har i flere år vært flinke til å bruke AG, forhåpentligvis til nytte også for seg selv. Men enda noen til må med om AG skal bli en avis til glede for alle i Marker også i årene som kommer.

I en tid da Facebook og andre (u)sosiale medier synes å få all oppmerksomhet, kan det være på sin plass å tenke litt på hva som holder et lokalsamfunn sammen. I tidligere tider så «alle» på Dagsrevyen og de samme tv-programmene, hørte de samme radio-programmene og leste de samme avisene. I dag henter vi informasjon fra alle kanter, ikke minst fra mer eller mindre seriøse ryktebørser. Det gjør det vanskeligere å ha noe felles å snakke om. Avisas Grenseland forsøker å skape litt motvekt. Være en arena hvor alle får samme informasjon. Da har vi mer å snakke om, og det knytter oss tettere sammen. Vi får en felles forståelse av det samfunnet vi lever i.

Tiden får vise om Marker som lokalsamfunn er stort nok til å holde Avisas Grenseland levende. Vi må klare oss uten våre naboer i sør og nord. Men vi har de siste månedene erfart at naboer i både øst og vest har signalisert et ønske om en tettere tilknytning til Marker gjennom bruk av AG. Regionen langs Haldenkanalen er også spennende. Kanskje det er veien å gå. Riksgrensen er bare en byråkratisk strek på et kart. Den er det fullt mulig å komme over. For vi har mye til felles med våre svenske venner. Og sammen har vi mye gjort, ikke minst innenfor kultur, reiseliv og annen næringsvirksomhet.

Den som lever får se. Enn så lenge er AG nå en Marker-avis. Med forhåpentligvis mye godt og positivt lesestoff. Oppfordringen får være at markingene bruker AG aktivt fremover. Kom gjerne med tips og innspill.

Marker med solid plassering i nærings-NM

Marker ligger på en svært hederlig 90. plass blant landets kommuner. Det er snakk om nærings-NM, og tallene kommer fra NHOs administrerende direktør Kristin Skogen Lund.

ØYVIND OTTERSEN, TEKST

Nærings-NM er NHOs årlige rangering av fylker, regioner og kommuner. Rangeringen måler andel sysselsetting i privat sektor, omfanget av nyetableringer og bedriftenes lønnsomhet og vekst. Tallene er basert blant annet på bedriftenes egne regnskap fra 2013.

Økte forskjeller

I nærings-NM for 2014 går Indre Østfold og Halden litt tilbake. Dermed øker spredningen mellom Østfold-regionene. Alle regionene scorer høyt når det gjelder nyetableringer. Halden er høyest med sin

femteplass. Halden har også lavest arbeidsledighet.

Nyetableringsindikatoren er viktig fordi den gir signaler om tro på fremtiden. Flere steder er også lønnsomheten på vei oppover i næringslivet. Lønnsomhet og høy nyetableringstakt er et svært godt grunnlag for fremtidig vekst og privat sysselsetting.

Aremark og Trøgstad sist

Blant fylkene går Østfold en plass opp til 8. plass. Med mange kunnskaps- og oljefyrte fylker er det en plassering som NHO Østfold mener er et naturlig nivå for Østfold.

Østfold har de to mest næringssvake kommunene i landet.

Aremark og Trøgstad kommer helt sist i rangeringen. Marker med sin 90. plass ligger altså milevis foran to av sine nærmeste naboer.

– Selv om vi er forsiktige med enkeltresultater for kommunene, kan ikke de 338 plassene som skiller Marker fra Trøgstad og Aremark forklares ut fra ulike naturgitte forutsetninger som råstofftilgang eller avstander. De store forskjellene viser at det er ubalanse mellom privat sysselsetting og annen sysselsetting, og at de mindre kommunene er for små til at de er selvstendige bo- og arbeidsmarkedsområder, sier regiondirektør Espen N. Evensten i NHO Østfold.

Stortrives som ordfører

Kjersti Nythe Nilsen har markert seg som en svært synlig og omgjengelig ordfører. Hun ble kastet på dypt vann da Stein Erik Lauvås ble stortingsmann. – Jeg stortrives, men skulle gjerne vært sluppet de økonomiske bekymringene, sier hun.

ØVIND OTTERSEN, TEKST

Det lå slett ikke i kortene at Kjersti Nythe Nilsen fra Arbeiderpartiet skulle bli ordfører. Men hun ble forespurt og angrer slett ikke på at hun sa ja.

– Det har vært og er både interessant, lærerikt og morsomt. Jeg stortrives hver eneste dag, sier den blide damen som er svært så synlig i «bybildet». Det er knapt nok et arrangement hun har gått glipp av. Uhytidelig, blid, sosial, men fullt ut seriøs. Og med massevis av bein i nesa. Det er Kjersti Nythe Nilsen. Nå går hun inn i et valgår, med de utfordringene det innebærer.

Vil gjerne fortsette

– Stiller du til gjenvalg?

– Ja, jeg fortsetter gjerne. Men vi skal ha et valg først.

Ordføreren nyter stor respekt i det politiske miljøet, blant administrasjonen i rådhuset og ikke minst ute blant menige markinger.

– Men når det er valg, er det kamp om politiske posisjoner. I Marker er vi enige om mye, og det er et godt politisk klima. Men i en valgkamp ønsker selvsagt alle å få frem med sitt budskap, sier hun.

Store oppgaver

– Som ordfører har du mange små og store oppgaver. Uavhengig av valget vil et par av oppgavene være av det betydelige slaget: Kommuneøkonomien og kommunereformen.

– Ja, økonomien bekymrer, men vi tar saken høyst på alvor, og jeg er sikker på at vi skal komme styrket ut.

– Du har dine klare meninger om kommunereformen og ønsker slett ikke å gå inn i historien som Markers siste ordfører?

– Nei, jeg mener at Marker vil være best tjent med å være egen kommune. Men det betyr ikke at vi vil unngå samarbeid. Et tettere samarbeid vil alle dra nytte av. Men jeg er redd for at vår egenart og vår styrke som lokalsamfunn vil få dårligere kår om vi blir en del av en storkommune.

Viktig gjennomgang

– I forbindelse med kommunereformen skal vi jobbe grundig etter retningslinjer som alle kommunene har fått. En arbeidsgruppe er nedsatt av formannskapet og FrP, og denne skal gå igjennom materialet vi har fått fra sentralt hold. Denne gruppen vil være lydhør overfor innspill, og vi ønsker at innbyggerne skal tas med i prosessen. Blant annet vil vi arrangerer ett folkemøte.

– Hva er begrunnelsen for at du mener Marker bør bestå som egen kommune?

– Det er mange gode grunner til det. Vi er gode på skole, på omsorg og ikke minst på kultur. Vi har mange dyktige og entusiastiske innbyggere.

– Hvor kan Marker bli bedre?

– Innenfor psykiatri og barnevern har vi en del å hente. Men det går an å samarbeide. Man må ikke nødvendigvis slå seg sammen for å yte bedre tjenester. Vi har selvsagt også en del å hente på økonomi, men jeg er ikke så sikker

Kjersti Nythe Nilsen stortrives i ordførerstolen i Marker. Foto: Øyvind Ottersen.

på at tjenestetilbudet til innbyggerne blir bedre om man får store enheter. Det finnes gevinster ved å være stor, men vi har også mye å tape. Ildsjeler er viktige i små lokalsamfunn. Man skal ikke ta for gitt at ildsjelene vil fortsette å være ildsjeler om lokalsamfunnet blir en del av en storkommune.

Flere alternativer

– Hvis det skulle gå slik at Mar-

ker ikke får være alene. Hvilke alternativer finnes?

– Vi ønsker å snakke med mange. Kommuner som Rømskog, Eidsberg, Trøgstad og Rakkestad er i nærområdet. Det er naturlig å ha en dialog med dem, sier ordfører Kjersti Nythe Nilsen, som legger til:

– Det har vært snakket om én kommune i Indre Østfold. Da mener jeg man like godt kan la hele Østfold bli én kommune. Hvorfor ikke?

«Ørjes STORE fiskepris»

50 000 kroner i premiepenger

STOR ISFISKEKONKURRANSE PÅ RØDENESSJØEN, VED ØRJE SENTRUM

Søndag 22. februar 2015 kl. 11–14
Påmelding fra kl. 9

Førsteplass: kr 30.000,-
Andre plass: kr 10.000,-
Tredjeplass: kr 5.000,-
4–8. plass: kr 1.000,-

- Aktiviteter for barn, mat og drikke fås kjøpt
- Deltageravgift: NOK 200,-
- Ingen aldersgrense.
- Maggot fås kjøpt

**SAMMEN
REALISERER VI
DIN HUSDRØM!**

www.mesterhus.no

STØRRE PLASS?

Mesterhus er et trygt valg for småbarnsfamilier som trenger større plass og smarte, romslige løsninger.

J. Westlie & Sønner As

1870 Ørje - Tlf: 69 81 17 05

post@westlieas.no - www.westlieas.no

MESTERHUS

- det blir som avtalt

Velkommen til en hyggelig husprat!

mesterhus.no

En dag på isen er ikke å forakte. Her fra Ørjes STORE fiskepris for to år siden. Den gang deltok mange hundre isfiskere i det flotte vinterværet. 22. februar arrangeres årets konkurranse.

Den **STORE** fiskeprisen

Sett av søndag 22. februar. Da arrangeres Ørjes STORE fiskepris, en isfiskekonkurranse det knapt finnes maken til. For her er det snakk om pengepremier, store pengepremier.

ØVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

Ørjes STORE fiskepris ble arrangert første gang i 2012. Det ble en stor suksess, og året etter var antall deltakere og publikummere nærmest doblet. Rødenes-sjøen lå badet i sol, og på isen var det mange hundre ivrige isfiskere og deres venner og familiemedlemmer. I fjor, derimot, var det ingen konkurranse. Det skyldtes at Rødenesjøen egnet seg bedre for båttrafikk enn for isfiske.

Trenger kulde

En vedvarende kuldeperiode fremover er helt avgjørende for at årets fiskekonkurranse skal la seg gjennomføre. I skrivende stund er det noen millimeter med is på deler av sjøen. Disse millimeterne må vokse til et tilstrekkelig antall centimeter før folk slippes ut til kappestrid med pilk, sluk og maggot.

Tretti tusenlapper

Vi tar utgangspunkt i at værgudene er i det samarbeidsvillige hjørnet i år. Da vil isfiskere og friluftentusiaster fra store deler av Østfold valfarte til Ørje og Tangen friluftsområde. Der er selve sentrum for konkurransen.

Der melder man seg på, der er det matboder og andre salgsboder med nødvendige varer og tjenester for fiskerne. Og utenfor ligger Rødenesjøen med sine små og store fisker. Det gjelder bare å lokke dem opp av hullet.

Her gjelder ikke størst fisk eller flest fisk, men størst total vekt på alt man drar opp. Den som lykkes best kan reise hjem med en god slump kontanter i lomma. Totalt skal 50.000 kroner fordeles. Tretti tusen til den som får mest fisk. Tretti knitrende tusenlapper rett i hånda! Ti tusen til annenplassen og fem tusen til tredje. De fem neste får en tusenlapp hver, og mange andre får attraktive trøstepremier. Alt dette for å kose seg med isfiske i noen timer!

Møt opp

Bak det populære arrangementet står Marker kommune, Marker Sportsfiskeklubb, Marker Speider, Marker Kjøre- og Rideklubb og Marker Hundeklubb. Alle håper de på flott vær, tykk is, mye folk og mye fisk. Det blir en kjempedag på isen for hundrevis av store og små. Det er Friluftslivets år i år. En bedre måte å tilbringe en søndag på finnes vel knapt.

NORGESFOR
ØST

BESØK VÅRE BUTIKKER:

**Vi selger alt
i hageutstyr, hundefor, kattefor
og driftsmidler til landbruket**

SLORAFOSS
Telefon: 63 85 46 60

ØRJE, Haldenveien 71
Telefon 69 81 49 40

TRØGSTAD
Telefon: 69 82 43 00

www.norgesfor.no

Dette trekløveret fra Aremark syntes «ballbingen» var et utmerket sted å oppholde seg. Fra venstre Marit Buer, Kaja Haartveit og Maria Winters.

Emma Holth fra Marker synger, mens mossejenta Oda Kristine Nygaard spent venter på tur.

Stinn brakke på UKH

Så mange ungdommer har neppe vært innenfor dørene på UKH som da man 14. januar inviterte til kickoff-show foran årets kulturmønstring. – Fantastisk! Sa UKH-leder Lars Johansson, som nesten ikke trodde det han så.

ØVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

Hensikten med arrangementet var å samle ungdom fra hele Østfold for å markere innledningen på årets sesong for Ungdommens Kulturmønstring. I tillegg til åpent hus på UKH, med test av ulike aktiviteter, var det en times show med live musikk. Her var både lokale krefter og tilreisende aktører på de ulike scenene i huset.

Suksess

At arrangementet fristet også besøkende, var ungdomsklubben Myrland i Aremark et bevis på. Derfra kom sytten ungdommer i

innleid buss. Aremark-ungdommene storkoste seg, og det er neppe siste gang de avlegger UKH et besøk. Koste seg gjorde selvfølgelig Marker-ungdommen også.

18 år gamle Oda Kristine Nygaard hadde tatt veien helt fra Moss for å synge og spille gitar. Det gjorde hun så glimrende at det ungdommelige publikummet gjentatte ganger både trampeklappet og sang med.

– Utrolig morsomt å få være med her. Responsen varmet og inspirerte meg. Har aldri vært på UKH før. Virkelig et flott sted for ungdom, så den blide mossejenta.

Disse gutta syntes datarommet var spesielt interessant.

SATS PÅ MILJØVENNLIG VEDFYRING!

**KNALLTILBUD PÅ
JØTUL F262 BF
NÅ ÷3.000,- = kr 15.790,-**

Førpris kr 18.790,-

Tilbudet gjelder så lenge lageret rekker

STORT UTVALG AV

- Maling og malingsartikler
- Kjøkkenutstyr
- Nøkler
- Smykker
- Klokker

... og det du trenger av stort og smått til hus og hjem

ÅPENT 8.30-17 (lør. 9-13)

TELEFON 69 81 10 56. STORGATA 56 (v/Rådhusplassen), ØRJE

Marker El-Installasjon AS

Sletta 11,1870 Ørje - Telefon 69 81 30 15

BOLIG - LANDBRUK - INDUSTRI - HYTTE - FRITIDSBOLIG

- UTFØRER ALT INNEN ELEKTRISK INSTALLASJON
- VEDLIKEHOLDSAVTALER
- PROSJEKTERING
- UMLEIE AV ARBEIDSTILLAS OPPTIL 7 METER

Svein Røen
Reidar Husebråten
Bjørn Bergbråten
E-post

982 46 194
982 46 191
982 46 192
bjorn@markerel.no

eika.

Har du spørsmål om renter, lån, forsikring eller sparing?

Vi har god erfaring med personlige møter med kundene våre og hjelper deg gjerne. Avtal et møte med oss. Gode løsninger er ofte bare en kaffekopp unna!

Ta kontakt i dag!

Telefon 69 81 04 00. Epost@marker-sparebank.no. www.marker-sparebank.no

**En bank det går an
å snakke med!**

Marker
sparebank
- førstevalget

Optimisme tross anstrengt økonomi

Ordfører Kjersti Nythe Nilsen og rådmann Espen Jaavall er bekymret for Marker kommunes økonomi, men begge har god tro på at man skal komme ut av uføret. – Innføringen av eiendomsskatt er helt avgjørende for kommunens økonomiske fremtid, sier de.

En anstrengt økonomi kaster mørke skygger over Marker kommune. I løpet av våren blir kommunen plassert på ROBEK-listen, og det er et tegn på at alt ikke er som det bør være. – Ubehagelig, men vi tar dette på største alvor og har god tro på at vi skal få kontroll på økonomien, sier ordføreren.

ØVIND OTTERSEN, TEKST

Bakgrunnen for at Marker havner på ROBEK-listen, er et underskudd på 630.000 kroner fra 2013.

– Dersom man klarer å dekke inn et underskudd året etter, havner en ikke i et slikt uføre. Kommunestyret fulgte imidlertid rådmannens innstilling og satset på å dekke inn hele underskuddet i 2014. Det klarte vi ikke, og dermed havnet vi i dette økonomiske uføret, sier ordfører Kjersti Nythe Nilsen (A).

Må stramme inn

– Var det en urealistisk optimisme som rådet da du og politikerne trodde at underskuddet skulle kunne bli dekket inn i 2014?

– Med fasit i hånd kan man nok si det, sier rådmann Espen Jaavall.

– Vi burde ha satset på å dekke underskuddet over to år. Men uansett er dagens økonomiske situasjon et varsel om at alt ikke er som det bør være. Noe regnskap for fjoråret foreligger ikke ennå, men alt tyder på at også 2014 blir et år med underskudd. Det betyr at vi må gå igjennom alle sider av økonomien for å rette opp. Beparelser er helt nødvendig, selv med eiendomsskatt. Jeg tror innføring av eiendomsskatt vil være eneste løsning for kommunen da vi har lavt skatte- og inntektsnivå i kommunen per dags dato, sier rådmannen.

Snu hver stein

Ordfører Kjersti Nythe Nilsen er be-

kymret for økonomien, men hun er klar på at Marker skal lære av dette.

– Det som nå har skjedd, har fått oss til å våkne. Vi må gå nøye igjennom alle kommunale virksomheter. Det bør gjøres, for eksempel hvert fjerde år, uavhengig av økonomisk situasjon. Vi må øke inntektene, og derfor blir eiendomsskatt innført. Det er ikke for å ha party, men for å kunne opprettholde dagens tjenestetilbud.

– Hvor står saken om eiendomsskatt?

– Den er vedtatt i siste kommunestyremøte i fjor, i desember, men ikke hva satsen blir. Eiendomsskatten vil da komme i 2016, sier ordføreren.

Mindre handlefrihet

– Hva innebærer det å havne på ROBEK-listen, rådmann Jaavall?

– Det vil bety en begrenset handlefrihet for oss. Vi vil ikke kunne inngå langsiktige leieavtaler eller investeringer uten godkjenning fra Fylkesmannen.

– Hva vil det konkret medføre for innbyggerne?

– Vi har ingen langsiktige leieavtaler på gang, så den siden av det hele berører oss ikke akkurat nå. Vi har heller ingen konkrete planer om store investeringer, men det er et ønske om å gjøre noe med Torget. Et nytt bygg med plass for blant annet biblioteket står på ønskelisten. Kanskje også med leiligheter. Det er også behov for en ny barnehage som erstatning for Grimsby. En plangruppe er nedsatt for å se på saken. Her jobbes det

med tre alternativer: ny barnehage i Ørje sentrum, rive Grimsby og bygge ny på samme sted eller rehabilitering av Grimsby. Det viktige er å bygge for fremtiden, sier Jaavall.

Optimisme – tross alt

– Men nå kan man altså se langt etter både ny barnehage og bibliotek?

– Nei, jeg håper ikke det. Men vi må få orden på økonomien, slik at vi kan bli tatt av ROBEK-listen så fort som mulig. Eiendomsskatten vil i så måte være helt avgjørende.

Vedtaket i kommunestyret 16. desember i fjor lyder for øvrig slik:

«Med hjemmel i Lov om eiendomsskatt til kommunene av 6. juni 1975 nr. 29 §§ 2 og 3a, samt senere endringer i denne lov, utvides eiendomsskatteobjektene fra kun å gjelde verker og bruk til at det utskrives eiendomsskatt i 2016 på faste eiendommer i hele kommunen.»

Bygge opp buffer

Innføringen av eiendomsskatt vil ha stor betydning for vår økonomiske handlefrihet i årene fremover. Da kan vi klare å bygge opp en buffer, sier rådmann Espen Jaavall, som ikke er glad for innføring av nye skatter, men som rett og slett ikke ser at Marker kommune har noe valg dersom man ønsker å opprettholde de tilbudene man har i dag.

Både ordfører Kjersti og rådmann Espen innser alvoret i situasjonen, men ingen av dem fristes til å se mørkt på fremtiden.

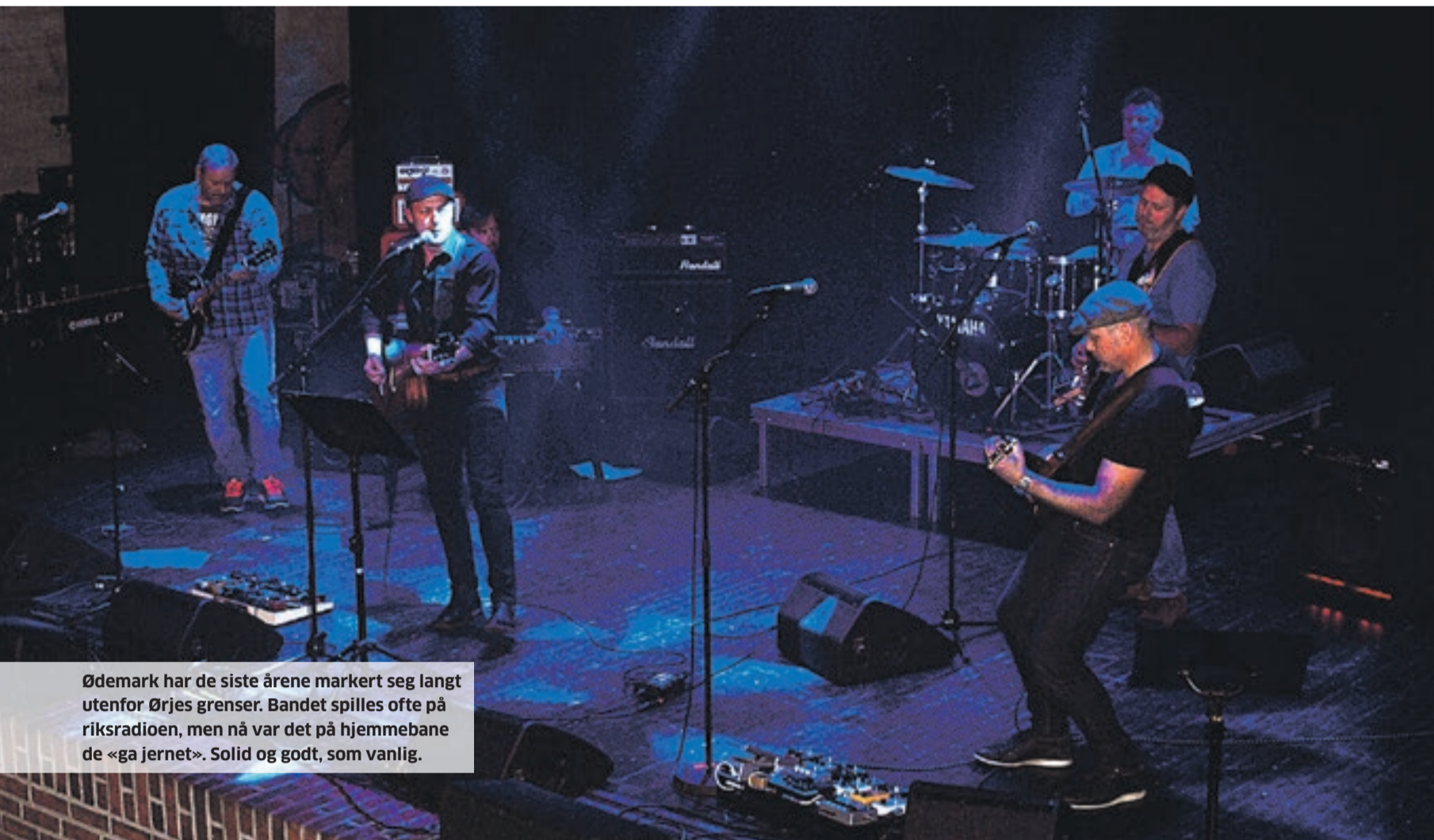
– Det er en alvorlig situasjon som vi tar på største alvor, men vi har så mange gode kvaliteter i Marker at vi skal og må snu dette til noe positivt, sier de.

Dette er ROBEK

Register om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK) er et register over kommuner og fylkeskommuner som er i økonomisk ubalanse. Dette innebærer blant annet at disse (fylkes)kommunene må ha godkjenning fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet for å ta opp lån eller inngå langsiktige leieavtaler, og at lovligheten av budsjettvedtakene skal kontrolleres.

ROBEK er et register over kommuner og fylkeskommuner som må ha godkjenning fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet for å kunne foreta gyldige vedtak om låneopptak eller langsiktige leieavtaler.

Før de nye reglene i kommuneloven trådte i kraft i 2001, måtte alle kommuner og fylkeskommuner ha slik godkjenning fra departementet. Med de nye reglene ble godkjenningen begrenset til å omfatte kommuner og fylkeskommuner med økonomisk ubalanse.

Ødemark har de siste årene markert seg langt utenfor Ørjes grenser. Bandet spilles ofte på riksradioen, men nå var det på hjemmebane de «ga jernet». Solid og godt, som vanlig.

Imponerende musikkmiljø

Det lille ekstra!

La deg friste av våre gode hjemmelagde retter og et stort utvalg gjærbakst og kaker.

Nyt vår frodige og moderne mat i en trivelig og uformell atmosfære.

Ønsker du mat til møter eller arrangementer, kontakt oss for forslag.

NYE ÅPNINGSTIDER:

Mandag–onsdag 10–16
Torsdag–fredag 10–18
Lørdag 10–16

Bakergården Café

Storgata 14, 1870 ØRJE.
Tlf 90 40 25 15
post@sluseporten.no
www.bakergaarden.no
Du finner oss på Facebook

Kulturlivet blomstrer i Marker, og nylig var det musikklivet som fikk anledning til å vise seg frem. Fra tidlig ettermiddag til utpå lørdagskvelden underholdt store og små i en velfylt storsal i rådhuset.

Slusebrass leverer alltid varene. Jazzmiljøet i Marker står sterkt, takket være innsatsen fra disse rutinerne musikerne.

Ødemart-vokalist Simen Gunneng sang og spilte sammen med sin datter Kaja, til stor glede for publikum.

ØYVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

Lørdag 24. januar ble en dag både publikum og artister vil huske. Store deler av bygdas sang og musikkmiljø var representert på en eller annen måte. Dermed var det duket for både gode og varierte innslag fra scenen. Alt mens publikum koste seg ved småbordene, med mat og drikke fra kiosken ute i gangen.

Stor glede

– Arrangementet er ment for å glede bygdas innbyggere og for

å få vist frem mange av de gode artistene vi har. Vi har også valgt å gjøre dette i samarbeid med Barnekreftforeningen i Østfold. Alle inntekter fra inngangen går til dem, fortalte kveldens konferansier, Lars Johansson – nær sagt naturligvis – under en pause i arrangementet.

De to første timene av arrangementet kunne by på fin underholdning av aktører som Barnekolet, Hope, duoen Lars og Andreas, Irene og Gunn, koret MarCanto og Slusebrass.

Variasjon og trøkk

Etter pausen var det duket for både variasjon og trøkk. Programmet varslet innslag av Hellebekk, Dæven Døtte og Ødemark. Deretter kom et nytt og spennende bekjentskap, Anette Løvtangen. Hun er fra Hedmark, har solid musikkutdanning etter seks år i New York og bor nå i Øymark.

Bigger Trigger, Kaja og Simen, Grenseløst og Kråkkets fulgte deretter før Ungdommens Kulturmonstring rundet av kvelden.

«Løp og kjøp» Soot-billetter!

Regissør Anneli Solli har nok å henge fingrene i foran sommerens store kulturbegivenhet i Ørje. Hun håper at lokalbefolkningen sikrer seg billetter tidlig, slik at de ikke går glipp av den store festen i slusene.

Sommerens store kulturbegivenhet i Indre Østfold finner sted i Ørje. I dagene fra 27. juni til 5. juli vil fokus være rettet mot Soot-spelet i Ørje sluser. Nå er billettene tilgjengelige. Lokalbefolkningen må skynde seg!

ØVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

Regissør Anneli Solli og hennes medhjelpere har jobbet lenge med forberedelsene til spillet. Blant annet er det lagt ned en betydelig innsats rettet mot kulturmiljøet i hovedstaden. Responsen har vært god, og alt tyder på at det blir mange tilreisende til Ørje for å se spillet om geniet Engebret Soot, som er mannen bak kanaliseringen av Haldenvassdraget.

Løp og kjøp

Det er veldig hyggelig når folk kommer fra fjern og nær for å ta del i begivenheter i Ørje og Marker. Men det vil være synd om lokalbefolkningen selv går glipp av det spektakulære spillet. Derfor anbefaler vi folk på det sterkeste å skaffe seg billetter allerede nå. Det blir utsolgt, garantert. Spørsmålet er bare når. Det er neppe noen god idé å vente. Billettsalg i inngangen kan man ganske sikkert se bort fra.

I alt skal det spilles ti forestillinger i slusene. Publikumsplassene er begrenset, og det legges ut totalt tre tusen billetter. Mange er allerede solgt, og premieren 27. juni blir det neppe mulig å få med seg om man ikke allerede har sikret seg.

Solide navn

Soot-spelet 2015 har massevis av kvalitet å by på. Store kunstner-navn står på plakaten, kombinert

med lokale størrelser. Dennis Storhøi spiller hovedrollen som Engebret Soot. Svenske Samuel Frøler og Alexander Rybak er på rollelisten. Det samme er Sanne Kvitnes. Hennes far Henning har skrevet helt ny musikk, og kanskje får vi også se den folkekjære artisten fra Halden på rollelisten som fløter, en oppgave han selv har testet ut som Saugbrugs-ansatt i hine hårde dager.

Endelig ny bru i Otteid

I august/september skal den nye brua i Otteid stå klar. Nå er arbeidet i gang, og den gamle Grislingås bru rives i disse dager for å gjøre plass til en helt ny bru. Det er Askim Entreprenør AS som utfører arbeidet.

Mange bilister har ventet lenge på at det skal skje noe med brua. Den gamle brua ble stengt fordi den ikke tålte trafikken. Den midlertidige brua har i flere år stått der med sitt ene kjørefelt. Faktisk helt siden veien het riksvei 21. I dag er veien fylkesvei med samme nummer.

Arbeidene med ny bru i Otteid er godt i gang.

Foto: Øyvind Ottersen.

Treig datmaskin?

TRENGER PC'N SERVICE?

- Vi kan oppgradere og få den raskere!
- Fjerning av virus/spyware
- Installasjon av antivirus
- Installasjon av programvare
- Salg av nye maskiner

Trenger du
mobilt bredbånd?
Vi forhandler Telenor og Ice

SluseByen D@ta AS

Tvillinggata 1 Ørje. Tlf. 69 81 20 15. E-post: post@slusebyendata.no

ANONBY GÅRD

Ørje

**SELVBETJENING/
UTSALG AV POTETER**

POTETSLAG PÅ LAGER:
Mandel (nytt!)- Braçe
Fakse - Grom - Asterix

HONNING OG EGG
(lokalprodusert)
Kontakt oss på
41 52 30 17

ANONBY GÅRD, 1870 ØRJE. E-MAIL: NESSET@HALDEN.NET

**VELKOMMEN
TIL EN HYGGELIG
HANDEL!**

REMA 1000 ØRJE

**STORT UTVALG I GRØNNSAKER
OG FRISK FRUKT!**

Åpningstider: Hverdager 8–22. Lørdager 8–20
Ikke spar på kosen – spar penger!

REMA 1000

MESTERHUS
– det blir som avtalt

Ti nye, smarte boliger fra Mesterhus:

LevSmart: Mer hus til mindre pris!

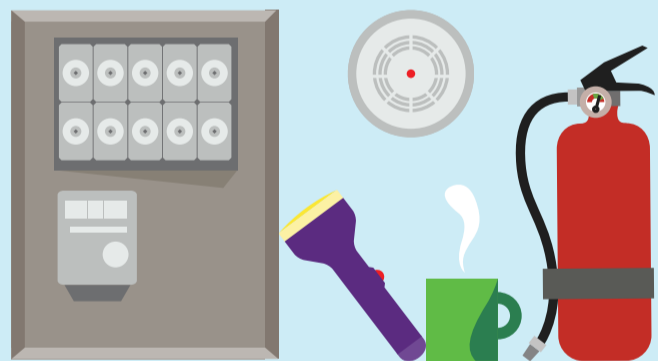
Mesterhus har utviklet en ny serie hus - LevSmart - som er spesielt tilpasset mindre tomter. Husene er rimelige å bygge, og åtte av dem er tilpasset Husbankens krav til universell utforming. Derfor kan du bo i huset ditt hele livet.

Dette er hus for deg som ønsker et hjem hvor plass, planløsning og bokvalitet er i fokus. Her får du opplevelsen av herlige, store rom i et kompakt skall - og den gode følelsen av å ha valgt noe virkelig smart!

Bygg og takstfirma
J. Westlie & Sønner AS
1870 Ørje - Tlf: 69 81 17 05

post@westlieas.no - www.westlieas.no

mesterhus.no

God nyhet til deg som er under 35 år og skal forsikre boligen din!

Forsikrer du boligen din hos oss i 2015, spanderer vi sikkerhetspakken vår på deg.

Pakken inneholder:

- el-kontroll, utført av sertifisert montør (forutsetter utbedret og godkjent anlegg)
- brannslukningsapparat (6 kilo, skum)
- tre seriekoblede røykvarslere med display
- brannteppe
- guidelight (rømningslys, nattlys og lommelykt i ett)
- personlig rådgiver

Tilbudet gjelder kontorene våre i Mysen, Ørje, Hobøl og Rakkestad.

Indre Østfold og Andebu Gjensidige Brannkasse
gjensidige.no/iaa

Gjensidige

Gunnar Leren (t.h) fortalte Bård Hoksrud at Marker gjerne venter to-tre år ekstra hvis det betyr en skikkelig E18-forbindelse mellom Hærland og riksgrensen.

Ordfører Kjersti Nythe Nilsen i Marker har æren for at det ble en stor E18-konferanse i Ørje. Hun ledet møtet sammen med Alf Johansen.

Storingsrepresentant Stein Erik Lauvås var tilbake i salen der han har ledet mange kommunestyremøter. Like engasjert som alltid, og kamerafolkene visste å forevige det han sa.

Hoksrud tok Marker på alvor

Etter initiativ fra ordfører Kjersti Nythe Nilsen ble det for en tid tilbake arrangert en stor konferanse om E18. I kommunestyresalen i Marker rådhus var statssekretær Bård Hoksrud og en rekke samfunnsstopper samlet.

ØVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

Konferansen i seg selv ga ikke noe konkret svar på hva som skal skje med E18 gjennom Østfold. Men statssekretær Bård Hoksrud (FrP) i Samferdselsdepartementet var lydhør overfor alle innspill og samtidig positiv til å se nærmere på løsninger som de lokale toppene ønsker. Det betyr at det meget vel kan bli et par års utsettelse for å få fire felt motorvei fra Hærland til riksgrensen, fremfor en smalere vei med midtdeler. Prisdifferansen er ikke større enn at Hoksrud langt på vei mente at det er vel verd å vurdere.

– Strekningen mellom Ørje og Melleby i Hærland må oppgraderes. Kostnaden ble beregnet til 400

millioner kroner. Det blir det dobbelte. Da er det planlagt midtdeler. Fire felt motorvei vil koste om lag 1,2 milliarder kroner. Differansen er ikke større enn at vi bør se nærmere på det, uten at jeg her og nå kan love det ene eller det andre, sa Hoksrud.

Lokalt innspill

Gunnar Leren (A) er leder i plan og miljø i Marker. Han sa direkte til Hoksrud at Marker mer enn gjerne venter i ytterligere to-tre år på ny E18 dersom man kan få en skikkelig vei (les: fire felt) med en gang.

Selv om konferansen i første rekke fokuserte på E18 gjennom Østfold, ble hele strekningen trukket frem som en viktig ferdselsåre, helt fra Nord-Irland, gjennom

Skottland, Norge, Sverige og frem til St. Petersburg i Russland. Satsingen på norsk side er også viktig for å få svenskene til å forsere sitt arbeid. Våre naboer i øst er de første til å beklage at strekningen fra Töcksfors til Karlstad ikke holder mål.

– Det har vært en lang og hard kamp hvor lokale krefter på begge sider av grensen har stått sammen, sa Kjell Ericsson, som fortalte litt av historien til E18 gjennom Marker og Töcksfors.

Viktig konferanse

Det var ikke småtteri av fint samferdselsfolk som var samlet til denne dagskonferansen i Ørje. I tillegg til Bård Hoksrud var de fleste av Indre Østfolds ordførere

på plass. Statens Vegvesen var godt representert, blant annet ved Elin Bustnes Amundsen, prosjektleder for E18 mellom Vinterbro og riksgrensen. Samferdselspolitikere fra både Østfold og Värmland var der. Kommuneleddene i Årjäng, og ikke minst Kjell Ericsson, tidligere riksdagsmann og en mangeårig forkjemper for gode kommunikasjoner mellom Oslo og Stockholm.

Møtet ble ledet av Alf Johansen og Kjersti Nythe Nilsen.

Årlig konferanse

Mysen-ordfører Erik Unaas fikk æren av å avslutte konferansen. Han var så godt fornøyd at han mente dette burde være starten på en årlig konferanse om samferdsel i grenseregionen Østfold-Värmland.

Kommunen – det er oss

Hvem er egentlig kommunen?

«De der nede – eller oppe – i kommunen», sier vi. Og mener folk på rådhuset eller i annen kommunal virksomhet. Men kommunen – det er oss. I vårt tilfelle, alle som bor i Marker. De om lag **270 kommuneansatte** er til for oss alle.

Vi har sett nærmere på noen av kommunens virksomheter. I denne utgaven er det teknisk drift og renhold. I neste utgave ser vi nærmere på brannvesenet.

Renholderne mer synlige

Tidligere ble det vasket på tider av døgnet da renholderne gjerne var alene. Nå har de kommunale renholderne arbeidstid som andre. Det har gjort dem mer synlige, og både status og lønn er bedret betraktelig de siste årene.

Det er nitten renholdere i Marker kommune, atten damer og én mann. Da er også leder May-Britt Heed telt med. Vi finner henne i et lite krypinn av et kontor, så langt nede i «underverdenen» man kan komme i Marker rådhus.

– En fin gjeng

– Vi har en fin stab av flinke renholdere. Jeg tror de aller fleste trives godt i jobben. Vi har mye å gjøre,

og det er til tider tungt arbeid. Men vi trives sammen, og vi merker godt at statusen er hevet de siste årene. At lønnsnivået har kommet opp på samme nivå som i resten av teknisk sektor, har selvsagt også betydd mye, sier Heed.

– Blir det ikke litt vanskelig å vaske, for eksempel på skolen, når elevene fyker mellom bøtter og kluter?

– Frem til klokka 08.30 er det vi

som rår grunnen. Senere tilpasser vi oss, og elevene er blitt vant til det. Jeg tror at det er en fin ordning. Vi har ordnede arbeidsforhold, og barn og unge ser oss og setter pris på at vi holder skolen ren, sier May-Britt Heed.

Mange oppgaver

– Renhold er mer enn skole. Hva står på det daglige renholdsprogrammet?

– Vi har renholdsansvaret for de kommunale, offentlige byggene. Som rådhuset, skolen, Bo- og Service, Marker Idrettshall, deler av idrettsanlegget på Bommen, deler av de tekniske anleggene, som Kilebu, kloakkrenseanlegget og vannverket. Vi har også renholdet på legekantoret i Sentrumsgården, sier renholdsleder Heed.

Å samle nitten kommunale renholdere til fotografering er nesten umulig. Men at hele tretti stilte opp, viser at gjengen er stolt av jobben sin. Fra venstre June Heed, Marianne Johnsen, Elin Wahl Ruud, Kari Nilsen, Britt Sivertsen, Birgit Fredriksen, Mendohi Kikaj, Stine Engsådegård, Bang On Sundell, Mari Louise Jensen, Bente Holmedal, Saada Siyad og renholdsleder May-Britt Heed.

Disse renholderne kunne ikke være med på bildet: Ted Johnsen, Mimoza Hoxa, Rita Pommern, Bjørg Aas, Liv Funderud og Berit Skjønberg.

Et knippe av Marker kommunes dyktige folk i teknisk sektor samlet på Kilebu. Fra venstre Arild Iversen, Svend Fosser, Roy Hagen, Jan Volødegaard, Jan Gunnar Berger, Hans Christian Nygård og teknisk sjef Stein Erik Fredriksen.

Disse hører også til avdelingen, men er ikke på bildet: Olad Bayle Hassan, Jan Moen, Roald Nilsen, Erik Fog, Rolf Heed, Ole Johnny Stenbakk og Jørn Cato Hansen.

Uten teknisk stopper alt

Man skal være forsiktig med å sette etater og virksomheter opp mot hverandre. Alle har en viktig jobb å gjøre. Men det hersker ingen tvil om at teknisk sektor er svært viktig for Marker.

Forsvinner renholderne, går det ikke mange dagene før både skoler og andre offentlige institusjoner må stenge. Uten flinke folk til å vedlikeholde og reparere rør, ledninger, pumpestasjoner og annet utstyr vil vann og avløp stoppe opp. Uten denne kommunale virksomheten vil Marker og Ørje gro igjen, eller snø igjen vinterstid. Det blir rett og slett ikke levelig uten de mange dyktige folkene i teknisk sektor.

Pliktoppfyllende

Virksomhetsleder Stein Erik Fredriksen har det administrative ansvaret for denne store og betydningsfulle sektoren. Under ham finner vi renhold, teknisk drift, vann og avløp, renovasjon, kommunale bygg, veier og gater, idrettsanlegg, grøntanlegg og brann.

– Ja, det er en stor og viktig sektor. Vi har utallige oppgaver som alle er viktige for å holde maskineriet i gang. Noen stor stab har vi ikke, og som leder av sektoren skulle jeg gjerne ønske meg flere folk. Men de som jobber i denne avdelingen

er flinke og pliktoppfyllende. De står på og sørger for at vi har kontroll på det meste, sier Fredriksen.

Den utegående delen av teknisk drift har sin base på Kilebu, vegg i vegg med brannstasjonen. Der spiser de, der møtes de og der har de mye av utstyret.

Vi har oppgaver over hele kommunen, men naturlig nok mest i Ørje. Bare rådhuset krever mye. Vi skal holde huset i orden, det skal rigges opp og ned i forbindelse med arrangementer og møter. Bare det er en stor jobb, sier Fredriksen.

Kommunale bygg

Marker kommune eier en rekke små og stor bygninger. Rådhuset er nevnt. Videre har vi skolen, Bo- og Servicesenteret, Ørjetun, diverse utleiebygg, Grimsby barnehage i Rødenes og Søgaard gamle skole i Øymark.

– Vi har dyktige vaktmestere som sørger for at alt er som det skal. Dessuten en flink stab som trår til ved behov.

Fire mann er direkte knyttet til vann og

avløp i en «døgnåpen» vaktordning. Stein Erik Fredriksen sier at det ikke går en eneste uke uten utrykning. Det være seg til tette rør, trøbbel på en pumpestasjon eller andre problemer som akutt må løses.

Rent og pent

Staben i teknisk sektor har også ansvaret for store utearealer.

– I sommerhalvåret skal vi slå gress på omlag 40 mål. Det gjelder områdene ved rådhuset, Grimsby, Marker Idrettspark, skolen, Bo- og Service og enda noen offentlige grøntarealer. Om vinteren er det snø og is og frost som krever sitt. Og hele året skal vi rydde og sørge for at det er pent og trivelig, sier Stein Erik Fredriksen.

I spiserommet på Kilebu får vi bekreftet den gode stemningen i staben. Humoren sitter løst, alle kjenner alle, og samtlige er glade i kommunen sin. Derfor er de ikke vanskelige å be når nye utfordringer dukker opp. Og det gjør de hele tiden.

WWW.SOOT-SPELET.NO

SOOT SPELET 2015

Musikk: Henning Kvitnes

Dennis STORHØI
Alexander RYBAK
Samuel FRÖLER
Sanne KVITNES
med flere...

Lørdag 27. juni	kl. 19.00	PREMIERE
Søndag 28. juni	kl. 19.00	
Tirsdag 30. juni	kl. 19.00	
Onsdag 1. juli	kl. 19.00	
Torsdag 2. juli	kl. 19.00	
Fredag 3. juli	kl. 19.00	
Lørdag 4. juli	kl. 15.00 og 19.00	
Søndag 5. juli	kl. 15.00 og 19.00	

Sted: Ørje Sluseamfi, 1870 Ørje

Billetter kjøpes på
www.billettservice.no

Tlf. 815 33 133

SPONSORER

Husker du Hannas karbonader?

Hanna? Ja, Hanna Linthos karbonader. På Lie's Hotell. En kulinarisk orgie, enten servert som en saftig sandwich – unnskyld, smørbrød het det i «oldtiden» – eller dandert på en tallerken med sky, nystekt løk, grønnsaker og faste, velsmakende poteter. En kuvertskål med rørte tyttebær ble diskret skjøvet inn ved siden. Ennå kan jeg fornemme duften og se for meg denne komposisjonen av et vel tilberedt hjemmelaget måltid.

Om å være venn med seg selv

Lenge var landsøl og det forskrekkelige Brigg-ølet hva som akkompagnerte oksen Ferdinands velpreparerte levninger ned svelget. Vertskapet, søstrene Marte og Maren Lie, hadde sære følelser for alkoholholdige drikker som passerte to prosent. Dette forandret seg i sluttfasen av Hannas tid over gryter og kasseroller. Sågar et glass vin kunne man rekvirere om man hadde passert den første ungdom og var i følge med foresatte.

Pyntede bord

På søndagene gjennom hele året ventet pyntede bord med stivet dekketøy i spisesalen. Veltrimmede borddekorasjoner ble nok en gang inspisert, og Hannas trivselsrunde corpus viste seg i døråpningen til kjøkkenet. Et siste overblikk over valplassen. Høytidsstunden var nær forestående.

«Har du bestilt bord?» kurret Maren eller Marte ved entré-resepsjonen. Ja, for søndagene var det en sann invasjon av svenske gjester, og värmlandsdialekten fylte de små, men intime salene. Veggene var dekorerte med familiens anegalleri og et og annet everlasting landskapsmaleri. Kort sagt – hjemmekoselig.

Faste spisegjester

I følge med et lite utvalg av faste spisegjester fra Ørjes ungarstand gled man ned på en stol i det lille avlukket som var reservert ved siden av resepsjonen. Smaksløkene sto foran sin velværes stund.

Med stor forventning og ekte matglede falt man så inn i en måltidets andaktstemning – nettopp idet tallerkenen med dampende poteter, garnityr og kjøttrett ble plassert på bordet.

Velsignet være minnet om slik en kokke!

På nært hold

Lenge levde vi faste beundrere av Hannas kokkekunst i uvisshet om hennes karbonadeoppskrift hadde fulgt henne til høyere sfærer. Men

Hanna pleier pietetsfullt sine kjeler og gryter på Lie's Hotell.

Foto: Hjemmet 1978.

tenk! En av dem som hadde nedtegnet den og hegnet vel om den, het Ragnvald Herrød. Ragnvald var den mangeårige pølsemaker og tilretterlegger ved Hannas kritiske innkjøpsrutiner hos kjøtt- og dagligvarehandler Louis Herrød, Ragnvalds bror.

Senere skulle det også vise seg at et antall av tidligere disipler under Hannas visper og sleiver årvåkent hadde fulgt hennes mattilberedelser.

På begynnelsen av 1970-tallet hadde jeg ved minst et par anledninger god tid til å følge Hannas kokkelering på nært hold; heimevernsø-

velser. Min oppgave under mer eller mindre skarpe oppdrag ute i felten var å rigge feltkjøkken, samt å bringe til veie råstoffer for bearbeiding til fellesbespisning under åpen himmel.

Hanna, sammen med våpen- og høyre hånd, Erling Hansen, skapte mang en herlig situasjon.

Erling var selv en rett så habil kjøkkenskriver, men levde i dette regimet under et konstant korrektiv. Han trakk stadig det korteste strået i diskusjoner om steke- eller koketid, men fikk ofte viljen sin i bestemmelse av sausers tykkelse. Kun ett sted i bygda dugde som innkjøpssted for poteter, hos Johan Olaf Ysterud, på gården med samme navn. «Dom har akkurat den rette konsistensen og vokser i sandjord», konstaterte kvinnen i kokkeluen.

For de øvrige av oss i messeregjengen ble unnasluntring slått hardt ned på. Her var Hanna kompromissløs. Ingrediensene som i nøye planlagt rekkefølge havnet i bælverket av et putrende og fresende kokeutstyr, kom som vanlig ut som et herremåltid.

Ukebladintervju

Vi tar for oss et ukebladintervju fra 1970-tallet hvor Hanna røper sin glede ved fortsatt å holde seg i sving, duge til noe. «Jeg er vant til å arbeide», uttaler hun.

«Du må huske vi var mange i min familie, 18 personer! Jeg er født i Hemnes Høland (28. mai 1894). Da jeg var 17, flyttet vi til Setskog».

Småbruket Fallet ved Kjærsundet i Mjermen ble hennes nye hjem. «Hime på Falla» var et av Hannas omkved når hun trengte et sammenliggingsgrunnlag.

«Foreldrene mine hadde selv 14 barn og tok til seg 2 barn i pleie. Far sa: Kom med barna ▶

Krogstad gård på Ørje på 1930-tallet. Gårdens ansatte har mottatt påskjønnelse for sin mangeårige innsats i kjøkkentjeneste og gårdsarbeid. Foran Hanna Lintho (t.v.) og Ingeborg Furulund. Bak Johannes Sletten (t.v.) og Nils Aas. Johannes (Johannes) Slettens søster Ovidia var gift med Krogstads eier, Jens Brårud, og forpaktet plassen Nordre Sletten. Sammen med altmuligmannen Nils Aas utgjorde duoen en sterk, arbeidskyndig og plikttro enhet. Johannes giftet seg med Anna Åseby fra Rødenes. Sammen fikk de ni barn. Foto: Nils Otto Uttersrud / Fotohistorisk Forum Marker.

Denne gang som sveiser og i husarbeid. Husmora der var en kyndig matmor som lærte bort mange nyttige ting.

På Ørje har Hanna utallige kokketjenester som «bortehjelp». Det er aldri nei i hennes munn. Bryllup, barnedåp, begravelser, konfirmasjoner og annen selskapelighet. Det suser i kjeler og gryter rundt Hanna – sent og tidlig.

Det var ikke mange private hjem hvor sølvkandelabre dekorerte Øymarks fåtallige pianoer på 1930-tallet. Hvor langbord med hvitt stivetøy og blomsteroppsatser møtte veldressede herrer og new fashion-kledde damer til munter, løssluppen selskapelighet. Hvor sprudlende champagne pirret lukte- og smaksorganer med en aperitif, mens velfylte dampende fat og terriner med lekerbiskener ble avlevert på langbordet, i muntert blafrende lysskinn fra et batteri av stearinlys.

Krogstad gård

Krogstad gård var ett av unntakene. Herskapet bestrebet seg på å drive kontinentets tiltagende tordenskyer ut av skuefeltet, om så bare for en festbringende lørdagskveld. Til avnyttelse av de kulinariske supper og hovedretter trengtes selv sagt den ypperste stedlige preparant og tilrettelegger i husets kjerneområde; kjøkkenet.

Jo, riktig gjettet! Hannas rødblussende fjes avslørte hurtig manøvrering av panner, kjeler, gryter og kasseroller i ustanselig rokade over glohete rister og åpne luker i svartovnen. I gårdens bugnende spiskammer hadde hun tilgang til varierende godsaker, i motsetning til gråbeinsilda i Ørjes arbeiderstuer. Nå kan hun boltre seg i selvkomponerte så vel som kokebokretter. De, på den tid, kostelige basisingrediensene smør og fløte balanserte tilberedelsen av kalvestek, kalkunbryst og oksekarbonader fra de ordinære, til de reneste gourmet-måltider. Med god assistanse av husets og gårdens prinsipale ble de ferdig tilberedte retter hurtig befordret til ventende ganer og struper.

Blafrende skinn fra stearinlys gjennom festsalens slepne glassruter ble etter hvert uvegerlig skiftet ut med gråhvite blendingsgardiner. «Frelserne fra det tredje riket» krevde det slik.

84 år er nådd

Hanna minnes ekteskapet med Aksel, som døde i 1955. Sammen hadde de i 1932 bygd huset, som fortsatt ikke var ferdig innredet. Nye tak måtte til for å få ferdig stua.

Storgata på Ørje i 1950-årene. Det var schwung over gatebildet den gang. Kastanjetrær, funkisbygg og sveitervillaer hele gata gjennom. I sentrum tronet den mektige Murgården med sine smijernsverander og betongsøyler. Gatelegemet var brosteinbelagt. Riktig en idyllisk landsby. Foto: Astrid Ruud / Marker Fotohistoriske Forum.

► til oss. Vi har ingen å miste. Som eneste jente i barneflokken måtte også jeg til pers, selv om det var tunge jobber. Alt måtte læres, til og med halvsåling av fottøy. Far lærte oss gleden ved å arbeide. I dag gjør pensjonen at jeg ikke behøver å jobbe for pengenes skyld.

Mor døde dagen etter min konfirmasjon. Det var ikke lett å overta den rollen 14½ år gammel, men yngre søsken krevde sitt. De eldre hadde bedre forutsetninger.

Sjokkterapien: Vasking, stelling av mat og barnepass av sju yngre brødre satte sine spor.

Tida var slik: Gutta jobbet med jorda, i skauen eller med fløting. Jentene skjøttet alt husarbeid.

Sto vi opp kl. 6 på morran, ja, da hadde vi forsovet oss.»

Plass på gård

Etter hvert fikk Hanna plass på en gård.

«Om vinteren var det opp kl. 05.30, om sommeren en time tidligere. Hvorfor så tidlig, spør du kanskje? Jeg var innepike, mat og kaffe måtte være klar til husmennene, som kom tidlig. Det var ikke å ligge og dra seg. Gårdene hadde husmenn den gang, men de som hadde egen jord klarte seg stort sett bra.

Etter frokost og oppvask fulgte brødbaking og tanken på tillaging av middagen. Nattefriere, sier du! Å nei, slikt var det ikke tid til. Fridager fantes ikke den gang. En søndag eller kveld kunne jeg komme av sted til familien. Til butikken var det 2 mil. Her samlet ungdommen seg en sjelden gang. Lange dager og lite søvn er noe en ikke glemmer. Både 14 og 15 timer i døgnet kunne vi stå på, men vi var unge, da tåler en slikt. Vaner blir til rutiner».

Til Ørje

I 1918 kimer bryllupsklokkene. «Rene fredsbryllupet», sier hun. «1. verdenskrig var en tung tid, men på landsbygda slapp vi tross alt å gå sultne til sengs.»

Nå kommer Hanna til nytt gårdsarbeid.

Under intervjuet med ukebladet avslører Hanna at 84 år er nådd. Fremdeles er kokketjenesten på Lie's hotell en vel skjøttet tjeneste.

«Jeg har arbeidet der siden krigen. Det har alltid vært koselig der. Jeg trives. Vi som jobber her, er på god fot med hverandre. Om jeg blir sliten? Nei, ikke noe særlig. På en travel dag kan vi ha et par hundre serveringer. Jeg liker å jobbe om kveldene. Selv om jeg har hatt fjernsyn noen år. Det er om ettermiddagen og kveldene middagene skal tilberedes.»

Forutsetningen for god mat er gode råstoffer, slår hun myndig fast. «Tror ikke jeg har gått glipp av noe på fjernsynet, forresten», klemmer hun inn på etterskudd.

«De fleste pensjonister er godt fornøyd med innsatsen ved fylte 67 år – og går ut av aktiv tjeneste. Det skjønner jeg ikke at de orker. Noen grense mellom yrkesaktiv og pensjonistalderen har jeg ikke merket. Når jeg ikke arbeider for andre, steller jeg i hagen. Potetdyrking er en kjær hobby. Far lærte meg å være glad i jorda.»

Hanna-kringla var et begrep på Ørje. «Pytt! Det er jo ei vanlig kringla», sier Hanna.

«Vi har det godt i dag», legger hun til. «Vi bør ikke klage. Mange kan nok ha det vanskelig, men stort sett har de fleste det bra – bare de skikker seg vel. På 30-tallet så jeg mange som ikke hadde det godt. Lite arbeid, store ungflokker, da var det ikke greit. Tenk hvor godt unge har det i dag. Jeg gleder meg over velstandsutviklingen og betaler min skatt med glede. Folk har råd til å reise og oppleve ting. Selv var jeg på Amerika-tur for 5 år siden og besøkte sletninger. En stor opplevelse – og hvilken mottagelse jeg fikk!

To av brødrene mine dro over da jeg var liten, så fulgte en eldre. Hadde ikke jeg giftet meg, hadde jeg fulgt etter. Synd at jeg ikke kom over før i 1973, men holder helsa, tar jeg en tur igjen. Med fly selv sagt. Det var artig og slett ikke vanskelig. Nå kan jeg jo veien!»

Norge best

Borte bra, Norge best. Pensjonistturene har gitt meg mye. Jeg har aldri vært medlem i pensjonistforeningen, men reiser gjerne sammen med dem.

Jeg holder meg sprek med et kosthold av lite kjøtt og mye grønnsaker. Broren min døde 92 år gammel. Han jobbet som veivokter til han var 80. Jeg har alltid tatt tingene som de er. Synes ikke jeg har noen grunn til å klage.

Jeg er venn med meg selv. Det har jeg alltid vært. Naturligvis kan jeg bruse opp, det er godt å gi litt luft, lette på trykket, men det går fort over. Det er ikke dumt å ta med seg selv på laget.

Til frokost tenner jeg alltid et lys og har det koselig. Jeg har mye pent å se på også.»

Ute rundt huset ligger hagen velstelt, farget med blomster.

Slåtten – et høydepunkt

– Ved å tenke tilbake, hva gledet deg mest?

«Slåtten!» Kommer det kontant. «Være med og slå høy og kjøre det inn. Vi gledet oss alle til det. Gjøre målene var så mange at også vi jentene fikk være med. Hardt arbeid, men morsomt. Vanen til arbeidet hadde mye å si – og har det fortsatt.»

– Du hadde også jobber her under krigen?

«Her var det fullt opp av tyskere. Vi ligger jo like ved grensen. Jeg likte ikke å møte dem, men måtte.

Det ble mye gammel høne å tilberede. Det var det verste tyskerne visste. Når de spurte hva vi hadde til middag, svarte jeg: Høne!»

Frigjøringen

«Endelig kom frigjøringen. Det var artig. Bare glede over alt. Vi jublet dagen lang, og jeg laget kranssekake – kranssekake på stekte havregryn».

«En spesiell feiring fant sted under krigen. Jeg fikk elektrisk komfyr. Vi fikk tak i noen kokeplater og de ble montert i Sarpsborg. Det var rene julekvelden! Vi feiret med kaffe. Ja, ikke ordentlig kaffe, men kaffe kokt på hel rug.»

Etter mannens død i 1955 skaffet Hanna sentralfyr i huset sitt. Vedbæringen ble for strevsom. «I to år hadde jeg to jobber for å få betalt den. Koking på pleiehjemmet om dagen og hotellet på kvelden. Men så fikk jeg dusj og varmt vann i massevis da!»

Beskjeden er hun, Hanna. De positive ting i tilværelsen har hatt god grobunn hos henne. Blant annet videreformidlet gjennom kokekunst med kjærlighet.

Ble 92 år

Hanna Lintho fikk en romslig tilmålt tid på jorden. Hun døde 17. juli 1986, 92 år gammel.

I dag som en velspeklet portemoné tillater oss reiser over hele den vidstrakte globusen, kanskje vi på en av turene søker oss ned blant klippene til en av grekernes helligdommer: tempelet i Delphi, hvor inskripsjonen i fjellet ovenfor lyder: «Kjenn deg selv!»

Blomster på apal og prydbusk. Sølv i hår. 90 visdomsfylte år i bagasjen. Fotohistorisk Forum.

Muligens renner det oss i hu et stearinlyssatt frokostbord i Lilleveien på Ørje, hvor en trofast sliter en gang i forrige århundre strakte de greske filosofer en bit lenger og uttalte: «Det er ikke dumt å være venn med seg selv!»

Noe uteglemt?

Ja visst! Karbonadeoppskriften. Originalen har dessverre gått tapt, men Ørje Café i Murgården ble i en årrekke drevet av Maren Syversen, som presenterte en nær inntil kopi av produktet.

Marens karbonader

måltid til 4 personer:

- 500 g renskåret, dobbeltkvernet storfe-kjøtt (ev. elgkjøtt)
- 2 teskjeer salt
- 1/2 teskje pepper
- (ev. personlig smakstilsetning: ¼ ts ingefær, 1/8 ts muskat)
- 1 spiseskje hvetemel
- 1 spiseskje potetmel
- Ca. 2 dl helmelk (til elgkjøtt; fløte)
- Smør
- Frisk løk

Bearbeidingen av ingrediensene med påfølgende steking er en personlig feile- og prøveprosess.

Servert som middag: poteter dyrket på sandjord (i vinterhalvåret for eksempel Pimpernel).

Som en juicy sandwich: hamburgerbrød eller hjemmebakket grovbrød.

Drikke: for eksempel et skummende glass humlebasert øl.

Vel bekomme!

KILDER:

Karen Spernes' velredigerte avisutklipp-samling (ukebladet Hjemmet 1978?).

Personlige erindringer.

Generell informasjon ved Ottar Andersen, Ørje, Ottars mor Borghild var Hannas niese.

Øymark gårds og slekts historie II.

Fotohistorisk Forum Marker.

Andreas Klund var grytidlig oppe 8. mai 1945 og foreviget kjøretøyene som ble satt inn til ulik jubeltransport etter fem års tysk okkupasjon. Sted: Kværner's Bilcentral. Lie's Hotell i bakgrunnen. Fotohistorisk Forum.

Linn Charlotte Klund fra Marker og kjæresten **Paul Lübbe** fra Tyskland er i gang med sitt store eventyr – en jordomseiling i seilbåt. Jevnlig fremover vil AGs lesere få rapporter fra paret.

Til Sør-Amerika

Mens folk flest var opptatt av julegaveshopping, baking og pynting, forberedte vi oss på en lang etappe på tvers av Det Karibiske Hav. Rundt midten av advent bar det avgårde mot Mellom-Amerika.

Amanda-Trabanthea på vei vestover.

Strekningen på snaue 2.000 nautiske mil utgjorde faktisk to tredjedeler av atlantehavskrysningen nøyaktig ett år tidligere, men vi var optimistiske og håpa på at vinden ville hjelpe oss å nå fram til Guatemala før julaften.

Godt selskap

Denne gangen hadde vi selskap av båten «Pili Pili», med den franske besetningen Aurelie og Aurelien, som skulle følge oss nordover mot Grenadinene. De var på vår alder og på vei til Martinique, mens vi sikta oss inn på øya Bequia før vi skulle sette kursen tvers over mot Jamaica og deretter sørover igjen.

Først var det duket for tvillingseilas og muligheter for å teste ut om båten vår dugde til det den egentlig er konstruert for, nemlig regattaseiling. Etter en del kappseiling og overhaling måtte «Amanda-Trabanthea» til slutt kaste inn håndkleet for den franske båten, som dessverre var hakket større og kjappere. Men vi holdt følge en god stund og holdt ofte kontaktpå VHF'en, til vi omsider skilte lag da det begynte å mørkne på horisonten.

Takk for nytt seil

Sneglefartetappen forbi Grenadinene tok sin tid fordi vi havna i vindskyggen av øyene, men da vi runda Bequia og satte kursen ut mot åpent hav, begynte det å hjelpe på farten. Vinden hadde vi nå bakfra, og det var på tide å innvie det nye

gennakerseilet vårt, som med sine 75 kvadratmeter ser ut som en stor fallskjerm. Spesielt i laber vind egner det florlette materialet seg ypperlig, i motsetning til de grøvre og tyngre seilene som henger og slår så fort vinden avtar. Og dager med lite vind kan man trygt si at vi hadde! Innimellom lå sjøen så flat at vi kunne ta ut bordet og spille kort. Dette var noe annet enn den stabile passatvinden vi hadde hatt på Atlanter'n.

Her måtte vi pent finne oss i Kong Neptuns krumspring. Plutselig kunne det blåse opp, og da måtte gennakeren reddes inn så fort som overhodet mulig, ellers krega båten så kraftig over på sida at vi trudde vi skulle kante. En gang havna den svære gennakeren til og med under skroget, og resultatet var et søkkvått og blytungt virvar av et seil som omgjorde cockpit til et badebasseng. Men øvelse gjør mester, og etter hvert fikk vi kustus på det nye mannskapsmedlemmet vårt. Vi er veldig takknemlige for at Ørjes Rema 1000 og Slusebyen Data støtta oss i investeringen av seilet, som særlig på stille dager hjelper oss å få opp dampen med et par knop i timen. Det kan høres lite ut, men på lengre turer kan det utgjøre flere dager i bonustid, som vi kan bruke til å utforske landet eller øya istedet for å kjempe mot bølger og vind.

Tunfisk på kroken

«Det napper!», jubla en begeistra stemme utenifra. Og jammen hadde vi fått fisk på kroken, en

mellomstor tunfisk som lå og sprella med store, blanke klinkekuleøyne. Vår første fiskefangst ute på havet måtte selvfølgelig feires, og det ble disket opp med lekker sushi akkompagnert av ingefær, chili, soyasaus og ris – bare wasabien mangla. Ikke noe typisk julemat, men fantastisk godt! Jula var like om hjørnet, og adventsgodteri og julemusikk bidro til å få mannskapet i god stemning. Etterfulgt av sol, sjø og varme som dessverre spora tankene over på helt andre ting. Forhåpningene om jul i havn så dystre ut...

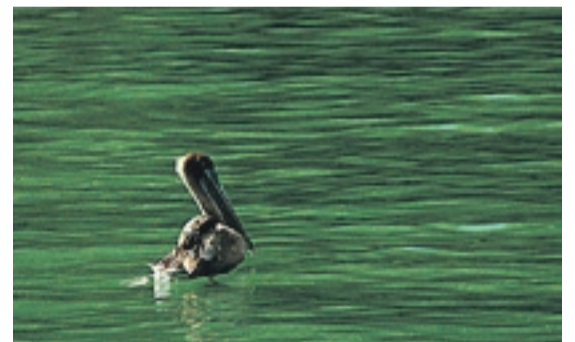
En spesiell julaften

«En ulykke kommer sjelden alene». Det fikk vi bekrefte på tampen av turen når den ene tingen etter den andre går sønder. En uhyggelig lyd i rorbladet får oss til å endre kurs direkte mot Kingston, og det ser ut til å bli jamaikansk jul isteden. Heldigvis er det «bare» en bolt som fester rattet på selve roret som hadde rikka seg løs, noe som lar seg feste igjen ved hjelp av fastnøkkel og en liten kryptetur under cockpitpiten. Verre er det når metallrøret på bakre del av rekka ryker tvers av, og festet til masta som holder vindgeneratoren oppe, løsner fra skroget. Det samme gjelder bommen. Vips så har forbindelsen til hovedmasta røket, og bommen holdes kun oppe av liner og tauverk. Når de to sistnevnte koblingene kun er henholdsvis halvannet og ett år gamle, kan man begynne å lure. Vi hadde tross alt ikke vært ute for noen storm – ennå.

På selveste julekvelden begynner det å blåse opp til kraftig kuling, og skumtoppene mangedobler seg i løpet av kort tid. Natta blir alt annet enn fredfylt. I stedet sørger kampen mot dønninger, ufrivillige dusjer og ting som flyr veggimellom, for at vi får en julaften vi sent vil glemme.

Vi må prøve å seile så tett mot vinden vi klarer for å holde klar av kysten til Honduras samt unnsnippe et håpløst krysningsprosjekt. «Amanda» hopper opp og ned på bølgene så det smeller. Sjøsprøyten når både byssa og kartbordet og er kar om å drukne den splitter nye inverteren vår (strømmuttaket).

Noe særlig mer enn et døgn varer ikke strabasene, og da vi få dager senere kan putre opp elven Rio Dulce, er vi lykkelige over at turen er overstått. Selv om vi fikk oss et godt måltid med pølser, rødkål og knödel, føler vi at vi har julefeiringa til gode. I naturskjønne Guatemala skulle det bli en fornøyelse. Stupbratte åssider dekket med regnskog forsvinner ned i den grønne elva i en vakker symfoni hvor pelikaner, egretthegrer og små kanoer holder oss med selskap mens det bærer dypere innover i skogen.

En bedagelig pelikan nyter tilværelsen i det smaragdgrønne vannet i Rio Dulce.

Tenk å reise oppover en snirklete elv i en seilbåt – en helt ny og vanvittig fin opplevelse! Vi har i alle fall ingen som helst problem med å forstå bakgrunnen for navnevalget til Rio Dulce, som på norsk gjerne oversettes med «den søte elv».

Hotelleier Braarud fra Ørje

Mens Paul var i Norge i sommer ble han kjent med Gustav Braarud, en blid Ørje-gutt som etter hvert fortalte at han var hotelleier i Guate-

mala. Da han fikk vite at vi seilte i Karibien, ble vi straks invitert til kåken hans, noe vi gledelig takka ja til.

På Brunos Marina, som er kjent for å være et møtested for backpackere, langturseilere og eventyrlystne eller tapte sjeler, fant vi en trygg base der båten kunne bli liggende noen dager mens vi satte kursen på tvers av landet. Målet var Gustavs «Vulcano Lodge», som ligger idyllisk til ved innsjøen Lake Atitlán. Her ble vi tatt godt imot med nyoppredde seng og noe kaldt å drikke. Fortellingen om turen vår og historien bak Gustavs spennende investering kunne begynne.

Med sin flotte beliggenhet og avslappende atmosfære er hotellet blant de fineste stedene vi har besøkt så langt. Ikke mindre enn tre vulkaner sørger for en spektakulær utsikt over den store innsjøen. Flere små bungalover ligger spredd rundt i et frodig hageanlegg der banan- og avokadotrær, digre kaktuser og eksotiske blomster stadig får besøk av ivrige kolibrier på jakt etter nektar. Det tropiske paradiset ligger i den lille indianerlandsbyen Jaibalito, som huser tusen innbyggere og ikke en eneste bil. Gatene er rett og slett for trange, så her er det tuc-tuc som gjelder – et artig lite kjøretøy med tak på tre hjul som kan minne om en karusellvogn.

Sightseeing på mc

På to hjul utforsker vi byen Panajachel.

Eller man kan ta beina fatt. For å komme til nabolandsbyene kan man velge mellom bratte fjellstier eller hurtigbåter, som er den mest populære varianten. En slik båt tok vi for å komme til Panajachel, en av de to største byene ved innsjøen. Der fins det både biler, butikker, markeds-plass og restauranter. Vi var så heldige å få låne en av Gustavs motorsykler, og med den lommekjente hotellsjefen i spissen gikk dagen med til en hyggelig sightseeing- og handlerunde på to hjul.

Ikke akkurat kjøledisk etter norsk standard.

Etter to og en halv uke med non-stop seilas var det en drøm å kunne ta inn på Gustav Braaruds hotell og bytte ut trange køyer og konstant gynging med vanlige senger og landkrabbeliv. Det er lett å forstå hvorfor det heter Vulcano Lodge. Fantastisk utsikt over Lake Atitlán fra terrassen.

Et inferno av flammer sprer seg nedover dalen i Jaibalito. Selv om det lyktes oss å redde huset, som stod i fare for å bli slukt av flammene, var det neste morgen likevel spor etter nattens brann drama.

Høydepunktet var det store lokale markedet som rommet utallige boder med alt fra kjøtt, frukt og grønnsaker til klær, sko, vaskepulver og leketøy. Spesielt kjøttavdelingen var iøynefallende og langt ifra hverdagskost for bortskjemte europeere. Halve kuer som pryder veggene og en salig blanding av innvoller fordelt utover disken virker lite innbydende, ikke minst når fluene svermer rundt det romtempererte kjøttet. Farge og lukt tilsa imidlertid at det ikke kunne være så halvgærent, og vi lot oss ikke skremme fra å prøve et stykke ytrefilet. Derimot tok vi ikke sjansen på favoritten medium biff, men den gjennomstekte varianten med tilbehør ble like fullt et smakelig måltid som ingen av oss ble sjuke av.

Dramatisk skogbrann

Da vi senere på kvelden var på vei i seng, ble Paul kommandert ut på tunet i hui og hast. Gustav var allerede på vei for å hente machete og spade mens han forklarte at det brant oppe i fjellet. Slukningsarbeidet var i gang. Etter en fullspurt opp stien ble brannlukta bare sterkere og sterkere, og mens røyken tetta seg, kunne man allerede høre hvordan flammene knitra i buskene. Ideen var å klatre opp åsen og slå ned tørr buskvekst for å hindre brannen i å spre seg, men etter en halv time måtte vi bare innse at kampen var tapt. Dårlig sikt, løs jord og store

steiner som kom rullende ned den bratte bakken, gjorde oppdraget altfor farlig, ettersom vi kunne risikere å bli innestengt av flammene i det støvtørre terrenget. Da vi resignert kom tilbake til Jaibalito, oppdaga vi at det brant lengre opp i åsen der også, noe som gjorde at vi fatta mistanke om at denne ugjerningen var påsatt.

Tid til å spekulere videre hadde vi ikke, for denne gang stod ikke bare skog, men også bygninger i fare. Utstyrt med to lange vannslanger løp vi opp til huset hvor femten lokale gutter allerede hadde tatt opp kampen mot brannen. Kun tretti meter med eng og en smal grusvei skilte huset fra flammene. I mørke og tett røyk begynte vi å slå ned villnis mens flere av de andre klatra opp fjellet på jakt etter vannrør som hadde nok trykk. Siden rørene var laga av plast, hadde nemlig mesteparten smelta og hva hjalp da hageslangene våre? Heldigvis ble det funnet vann i fjellet, og etter en times kamp med aske, røyk og iskaldt vann på agendaen, kunne vi slå fast at huset var utenfor fare. Vi satte kursen ned mot byen for å feire.

Utslitte, våte og møkkete som vi var, kom en porsjon nattmat godt med før vi stupte i seng. Hadde det ikke vært for vannslangene, er det uvisst hvordan brannen hadde utvikla seg. Neste dag var det ingen tvil om hvem som var landsbyens største helter – Gustavo og Pablo.

Linn Charlotte og Paul

MÅNEDENS BLINKSKUDD

Det har vært avholdt to konkurranser med tilhørende klubbkvelder siden siste utgave av Avisa Grenseland. Vi bringer derfor bilder og resultater fra både desember i fjor og januar i år.

ØVIND OTTERSEN, TEKST

Fjorårets siste konkurranse lot like godt temaet være fritt. Det taklet Asbjørn Svenskerud og Kåre Dybvik åpenbart best, for de vant henholdsvis farge- og svarthvitt-klassen.

Resultatene fra desember:

Farger:

- 1) Asbjørn Svenskerud
- 2) Kåre Dybvik
- 3) Finn Wahl

- 3) Steinar Størholt
- 5) Odd Volen.

Svarthvitt:

- 1) Kåre Dybvik
- 2) Dag Krogstad
- 3) Asbjørn Svenskerud
- 4) Finn Wahl
- 5) Asbjørn Svenskerud

Årets fotografer

Gjennom 2014 var det en rekke konkurranser. Foto-klubben har regnet sammen

poengsummene og kommet frem til at Sigmund Heed og Steinar Størholt er årets fotografer i klubben.

Årets fotografer – basert på totalsummene for 2014:

Farger:

1. Sigmund Heed
2. Steinar Størholt
3. Dag Krogstad
3. Kåre Dybvik

Svarthvitt:

1. Steinar Størholt
2. Gerd Berger
3. Sigmund Heed

Billig januar

Etter en kostbar julemåned, passet det godt å innlede det nye året med et passende tema. Fotografene gikk til verket med liv og lyst for å fange motiver som sto til oppgaven: «billig». Odd Volen og Øystein Sjølie ble årets første vinnere.

Resultatene fra januar:

Farger:

- 1) Odd Volen
- 2) Kåre Dybvik
- 3) Sigmund Heed
- 4) Dag Krogstad
- 4) Odd Volen.

Svarthvitt:

- 1) Øystein Sjølie
- 2) Dag Krogstad
- 3) Odd Volen
- 3) Dag Krogstad
- 5) Kåre Dybvik.

Asbjørn Svenskeruds desembervinnerbilde i fargeklassen.

Kåre Dybviks desembervinnerbilde i svarthvitt.

Øystein Sjølies januarvinnerbilde i svarthvitt.

Odd Volens januarvinnerbilde i fargeklassen.

Stolt

Stolt av å være et lokalsamfunn med MOT!

Så du på årets idrettsgalla?
Så du hvem som fikk årets ærespris?

Vi så det!

Vi så at Atle Vårvik, grunnleggeren av MOT, fikk overrakt prisen. En pris som beviser at det er flere som har tro på og legger merke til det MOT står for, nemlig et varmere og tryggere oppvekstmiljø.

Vi hørte også hva Atle sa i sin takketale: Han takket ungdommene som hadde tatt MOT til sitt hjerte. Han takket med andre ord våre ungdommer.

65.000 ungdommer i hele Norge møter MOT i skolen. Vi er stolt av at vi er en del av dette laget. En del av laget som jobber med å gjøre en forskjell.

Se stort på jobben du gjør!

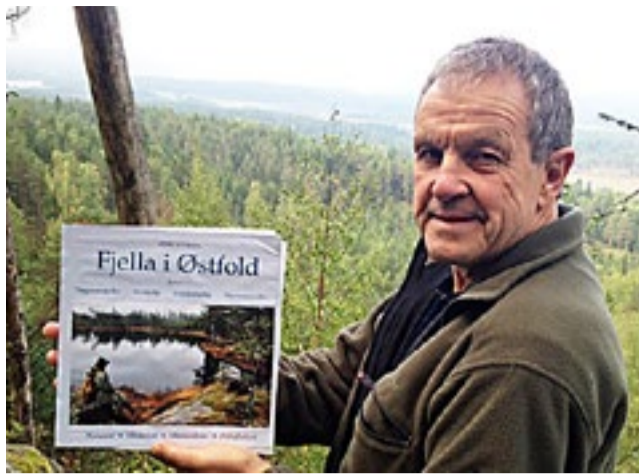
Tre steinhuggere arbeidet med å hogge til samme type steinblokker, i et steinbrudd. En langveisfarende kom forbi og spurte hver av de tre hva de drev med:

«Jeg hogger stein», sa den ene.
«Jeg lager en trapp», sa den andre.
«Jeg er med og skaper en katedral», sa den tredje.

Ha MOT til å leve!
Ha MOT til å si nei!
Ha MOT til å bry deg!

Lag en god dag!

Stolt MOT-koordinator i Marker
Lars Johansson

Svein Syversen kommer til Ørje for å fortelle om Fjella.

Svein Syversen kåserer om Fjella

Svein Syversen, velkjent friluftsmann, naturelsker og byråkrat i Østfold, kommer til kulturkvelden på Ørje Brug onsdag 4. mars. Syversen har skrevet to flotte bøker om Fjella, og det er først og fremst disse han skal fortelle om og fra. Mange av historiene er hentet fra vårt distrikt.

Svein Syversen er fra Mysen, men har jobbet i Rømskog, bodd i Aremark og Halden, og som en meget habil orienteringsløper for Flaggtreff er han lommekjent i det meste av Østfolds flotte natur. Deriblant Fjella.

Det er Fotohistorisk Forening og Kanalmuseet som arrangerer kulturkvelden.

Vinterkarusell

Friddrettsgruppa i Ørje IL vil gjerne ha enda flere med på sine aktiviteter. Et av tiltakene er en vinterkarusell. Det hele startet mandag 12. januar og fortsetter ytterligere tre mandager; 9. februar, 9. mars og 13. april. Markerhallen er utgangspunkt for karusellen, og barn fra sju til ti år løper 500 meter. Aldersgruppen elleve til fjorten løper en kilometer, mens alle over fjorten løper to kilometer.

Det deles ut deltakermedalje for alle som gjennomfører minst to løp, og beste familie får pokal. Det vanker også andre flotte premier.

MOT på skolebesøk

Markers Ungdom Med MOT (UMM) har besøkt 7. trinn på Marker skole som et ledd i et skoleringsprosjekt. Det er ti UMM-ere i Marker. Disse har vært på en todagers skoloring for å lære om presentasjonsteknikk og enda mer inngående om MOT. Ungdommene skal gjennomføre tre skolebesøk i løpet av første halvår i år. Hensikten er å gjøre overgangen til ungdomsskolen og til ungdomsmiljøet trygt for elevene som er inne i sitt siste barneskoleår.

Kjølen Sportcenter
Åpent alle dager fra kl. 07.00–22.00

Lysløypa
Lengde: 2,5 km. Belyst til kl. 22 hver kveld. To kilometer ekstra sløfye med natursnø (uten lys) i flatt og lettgått terreng.
Årskort: kr 300,- (inkl. tilgang til dusj, toaletter og trimrom)
Dagskort: kr 30,- (inkl. tilgang til dusj, toaletter og trimrom)

Årskort kan kjøpes på Shell i Tøcksfors, Nilsen Sport i Ørje, samt i sekretariatet på Kjølen Sportcenter.
Barn under 16 år gratis.

Fasiliteter

- Dusjer m/ to omkleddingsrom/toaletter/handicaptolalett
- Styrkerom
- Smørebod
- Varmestue med kjøkken. Åpent alle dager.
- Parkeringsplass

Kjølen Sportcenter. tlf. 0047-928 56 595,
E-post: info@overkolen.com

Egen hoppbakke!

Oppdatert løypeinfo på www.overkolen.com

Lie's Hotell i Storgata i Ørje

**TILBYGG
NYBYGG
RESTAURERING
SNEKRING
MURING
FLISLEGGING**

Lilleveien 56, 1870 Ørje
Telefon: 922 44 697
Epost: grombygg@gmail.com

Friluftslivets år 2015

Vi er allerede godt inne i 2015, og det betyr blant mye annet at det er Friluftslivets år. I Marker skal en rekke arrangementer gjennomføres i den forbindelse. Lag og foreninger, kultur og fritid og skole og barnehager i Marker samarbeider tett om arrangementene. Her er noe av det folk i Marker har i vente i anledning Friluftslivets år:

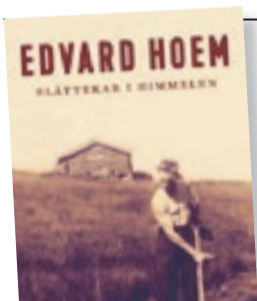
Nå er det
din tur!

Idyll ved Helgetjern. Foto: Siri M. Dalnoki.

- Ørjes STORE fiskepris 22. februar.
- Marker ligger ute fra fredag 17. april til lørdag 18. april. Nærmere info kommer (alle andre ligger ute nå - vi venter til det er varmere i været)
- Søndag 26. april: Orienteringsløp på «Over Kjøen». Indre Østfold Orientering.
- Kurs på «Over Kjøen», enkel bruk av kart og kompass. Marker O-lag (uke 19).
- Åpning av Fortrunden tirsdag 28. april kl. 18. Start lysløypa.
- Åpning av Helgetjernrunden tirsdag 5. mai kl. 18. Start ved Marker Bo- og Servicesenter.
- Guidet tur med Marker O-lag søndag 3. mai.
- Tur til fots og på sykkel til Lysholm søndag 10. mai kl. 11.
- Fiskeprosjekt.
- Arrangementer ved Gapahuker.
- Tur til Gjølssjøen fuglereservoar.
- Turer med DS «Engebret Soot».
- Natursti.
- Organiserte turer for eldre.
- Sykkeltur for alle.
- «På gjengrodde stier til gamle tufter». Marker Historielag arrangerer turer til nedlagte boplasser/kulturminner 2. juni og 18. august.
- Turer med Den Norske Turistforening.
- 9. april: trilletur.
- 7. mai: trilletur.
- 10. mai: rundtur i Rødenes.
- 21. juni: Otteidstien.
- 23. august: tur om Jørnehaugen.
- 30. august: i Ture Jacobs fotspor.
- 4. oktober: grensetur Ørje - Kjølens sportscenter.
- 8. november: rundtur Sjøglimt om Lysholm.
- Flyktningmarsjen, søndag 13. september.
- Lysvandring rundt Helgetjern onsdag 28. oktober kl. 18.

Det er noe av det som vil skje i forbindelse med Friluftslivets år i Marker. Lag og foreninger kan søke midler fra Klima- og miljødepartementet. Skole og barnehager involveres i arrangementene.

Edvard Hoem til Marker

Forfatteren Edvard Hoem kommer til Marker bibliotek 9. mars. Hoem har tidligere besøkt Marker, og det er med store forventninger man tar imot den kjente forfatteren. Denne gang skal han kåsere om sin seneste bok, «Slåttekår i himmelen».

Første verdenskrig på Ørje Brug

Det er duket for nok en populær kulturkveld på Ørje Brug. Onsdag 4. februar kommer historiker Roy Andersen på besøk. Han skal ta for seg året 1914, da verden var på vei inn i katastrofen - første verdenskrig.

Det er Fotohistorisk forening og Kanalmuseet som står for arrangementet.

Vi trenger flere fosterhjem!

Ønsker du å bli fosterforelder?
Vi informerer gjerne om hva som skal til for å ta imot et fosterbarn.

Ta kontakt med stiftelsen fyrlykta
Roar Vestad - Telefon 971 22 287
roar.vestad@fyrlykta.no - www.fyrlykta.no

FYRLYKTA

BARNEVERN
VAKTEN
FOR INDRE ØSTFOLD

- for barn i akutsituasjoner

Telefon: 91 38 92 93

Åpningstid:

Hverdager kl. 16-08.

Helger og høytider:

Hele døgnet

Det skjer i Marker

2. FEBRUAR TIL 9. MARS

FEBRUAR

MANDAG 2.

Seniordans i Marker rådhus kl. 17.

ONSDAG 4.

Dialogmøte med lag og foreninger. Marker rådhus kl. 18.30.

Kulturkveld på Ørje Brug kl. 19.

Historiker Roy Andersen forteller om første verdenskrig; «1914 – Inn i katastrofen». Arrangør er Fotohistorisk forening i samarbeid med Østfold-museene, avdeling Kanalmuseet.

FREDAG 6.

Fredagsklubben på Ungdommens Kulturhus har åpent kl. 19–23.

TIRSDAG 10.

Familieforestilling i Marker rådhus, av og med 9. trinn på Marker skole.

ONSDAG 11.

Familieforestilling i Marker rådhus, av og med 9. trinn på Marker skole.

TORS DAG 12.

Kommunen og næringsforeningen arrangerer **frokostmøte for næringslivet** kl. 8.

FREDAG 13.

Fredagsklubben på Ungdommens Kulturhus har åpent kl. 19–23.

MANDAG 16.

Seniordans i Marker rådhus kl. 17.

Ung aktiv vinterferie på Ungdommens Kulturhus.

TIRSDAG 17.

Ung aktiv vinterferie på Ungdommens Kulturhus.

ONSDAG 18.

Ung aktiv vinterferie på Ungdommens Kulturhus.

TORS DAG 19.

Ung aktiv vinterferie på Ungdommens Kulturhus.

FREDAG 20.

Ung aktiv vinterferie på Ungdommens Kulturhus.

Fredagsklubben på Ungdommens Kulturhus har åpent kl. 19–23.

SØNDAG 22.

Ørjes **STORE Fiskepris** arrangeres på Rødenessjøen. Tangen friluftsområde i Ørje er sentrum for arrangementet. Store pengepremier. Se egen annonse for detaljer.

TIRSDAG 24.

Ordførerens time på biblioteket kl. 17.30.

FREDAG 27.

Fredagsklubben på Ungdommens Kulturhus har åpent kl. 19–23.

MARS

MANDAG 2.

Seniordans i Marker rådhus kl. 17.

TIRSDAG 3.

Fotballgruppa i Ørje IL avholder årsmøte på Tormods kl. 18.

ONSDAG 4.

Kulturkveld på Ørje Brug kl. 19. Svein Syversen holder foredrag om Fjella-bøkene. Arrangør er Fotohistorisk forening i samarbeid med Østfoldmuseene, avdeling Kanalmuseet.

Bygdekino i Marker rådhus.

TORS DAG 5.

Håndball i Markerhallen kl. 19. Ørje IL møter Askim i jenter 18 år.

FREDAG 6.

Fredagsklubben på Ungdommens Kulturhus har åpent kl. 19–23.

LØRDAG 7.

Bondestua i Rødenes er 80 år. Det feires kl. 19. På programmet står rekefest med quiz.

MANDAG 9.

Marker Speider arrangerer karneval i rådhuset kl. 17.30.

Forfatterkveld med Edvard Hoem

på Marker bibliotek kl. 19. Hoem vil kåsere om sin nyeste bok «Slåttekar i himmelen».

KIRKENE

Informasjon om arrangementer i våre lokale kirker – se nettsiden www.kirken.no

Faste aktiviteter i Marker

Seniordata på Frivilligsentralen i Marker annenhver onsdag (oddtallsuger) kl. 13–15.

Leksehjelp for flyktninger hver onsdag (unntatt i ferier) kl. 17 på Frivilligsentralen i Rådhuset.

MARKER KOMMUNE

Besøksadresse: Storgt 60, 1870 Ørje
Postadresse: Postboks 114, 1871 Ørje
Sentralbord: 69 81 05 00
Epost: post@marker.kommune.no

www.marker.kommune.no

Frivilligsentralen, tlf. 454 03 762

E-post: frivillig@marker.kommune.no

Åpningstider

RÅDHUSET

Mandag til fredag 7.30–15.30
Sentralbordet er åpent 8–15

BIBLIOTEKET

Tirsdag kl. 10–19, torsdag 10–19
og lørdag kl. 10–13.

Innskriving av elever

Alle barn som er bosatt i Marker kommune og født i 2009, skal innskrives ved Marker skole for skoleåret 2015–2016.

Frammøte på skolen i 1.-trinnsavdelingen onsdag 4. februar kl. 16–18.30. VELKOMMEN!

Marker skole, SFO

Vi minner om søknadsfristen **31. mars** for plass i SFO skoleåret 2015/2016. Vennligst benytt elektronisk søknadsskjema. Det finnes på Marker kommunes hjemmeside.

Møte med lag og foreninger

Dialogmøte med lag og foreninger i Marker finner sted **onsdag 4. februar kl. 18.30** i kommunestyresalen i rådhuset.

Legekontoret

Sentrumsgården legekontor på Ørje er stengt **tirsdag 24. mars og onsdag 25. mars. Det er dessuten delvis stengt 26. mars.**

Legekontoret skal få nytt datasystem og klarer derfor ikke å gjøre de vanlige oppgavene mens dette installeres og kommer på plass.

Legekontor i Eidsberg og Trøgstad vil i disse dagene ta imot Marker-pasienter som trenger legehjelp på grunn av akutt sykdom eller forverring av eksisterende sykdom.

Det som ikke vil være mulig er fornying av resepter, forlengelse av sykemeldinger, forskjellige erklæringer og attester.

Stengingen vil skje den siste uka før påske, så hvis du vet at du trenger resepter og attester i siste halvdel av mars er det viktig å være ute i god tid.

Kommunale møter

Kommunestyret: Tirsdag 10. februar

Arbeidsmiljøutvalget: Torsdag 12. februar

Ledige stillinger Marker kommune

- Stilling ledig som rørlegger ved Forvaltning- Drift og Vedlikehold.
- Deltidsstilling innen Marker Brann- og redning.
- Fagleder/avdelingsleder psykisk helse og rus.

- Sommervikarer i omsorg, Marker Bo- og Service-senter.
- To ledige vikariater ved Marker skole våren 2015.
- Økonomisjef i Marker kommune.

Se Marker kommunes hjemmeside for søknadsfrister og ytterligere opplysninger.

Flexx

Flexx-tilbudet på strekningene Ørje-Mysen, Ørje-Rødenes og Ørje-Strømsfoss-Damholtet: se tider på Marker kommunes hjemmeside.

Fiskekonkurranse

Ørjes **STORE fiskepris** arrangeres på Rødenessjøen **søndag 22. februar**. Se egen annonse for detaljer.

Hoem på biblioteket

Edvard Hoem er tilbake i Marker. Den kjente forfatteren kommer til biblioteket **9. mars kl. 19**.

Kulturmidler

Kulturmidler for 2015; **søknadsfrist 15. april**. Det kommer nærmere informasjon.

Folkebadet

Marker Folkebad har åpent for kvinner tirsdager kl. 17–20 og for menn torsdager kl. 17–20.

Trenger frivillige

Samvirkelaget Bruktbutikk i Ørje trenger frivillige til å være i butikken. Ta kontakt med Else Marit Svendsen telefon 92 89 47 38.

Åpningstider: Tirsdag, torsdag og fredag kl. 11–16. Lørdag kl. 11–14.

SISTE

Avisa Grensland
Storgata 5, 1870 Ørje

TELEFON 468 24 777

Gjensidige

Marker

Bygdas eget forsikringselskap

BESØKSADRESSE STORGATA 55, ØRJE. TLF. 69 81 01 90

Tar helsen på alvor

Denne blide og spreke gjengen av godt voksne damer trener en gang i uka i Markerhallen. Kommunens fysioterapeut Camilla Bjørby (t.v.) sier at dette forebygger beinskjørhet og gir generelt bedre helse. – Derfor håper jeg at mange flere benytter seg av tilbudet. Det er bare å møte opp hver onsdag formiddag, sier hun.

Denne aktive gjengen av godt voksne damer tar sin helse på alvor. Under kyndig ledelse av fysioterapeut Camilla Bjørby trener de ukentlig i Markerhallen, og det er med på å redusere faren for brudd som følge av beinskjørhet.

ØYVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

Treningstilbudet i Markerhallen er åpent for alle, uansett alder og kjønn. En gang i uken, hver onsdag, samles de til trening. Her gjelder både forebyggende trening i forhold til beinskjørhet, men også generell trening for å bedre livskvaliteten og fysisk velvære.

– Og vi skal ikke glemme den sosiale biten. Vi har det veldig hyggelig, sier de blide damene, som alle er godt voksne.

Hvor er mannfolkene?

At ungdommen ikke valfarter til disse treningene, se det kan damene forstå. De har sine egne arenaer for fysisk utfoldelse. Men hvor blir det av de godt

voksne mannfolkene? De blir også eldre og mer utsatte for både beinskjørhet og annen skrantende helse.

– Vi vil gjerne ha menn på disse treningene. Her foregår alt etter den enkeltes ønske og kapasitet. Intet press, ingen krav. Tren så mye du orker. Det viktigste er at du er i aktivitet, sier kommunens fysioterapeut Camilla Bjørby.

I den store og flotte Markerhallen er det plass til alle, og fasilitetene er utmerkede. Altså ingen grunn til å holde seg unna.

– Det er bare å komme. Vi har det hyggelig og holder oss i form, sier damene, som kommer fra alle kanter av kommunen, fra nord i Rødnes til sør i Øymark.

Dette er beinskjørhet

Beinskjørhet – osteoporose – er en gradvis reduksjon i beinmassen. Det er en del av aldringsprosessen. Osteoporose innebærer at beinets styrke er svekket; beinvevet blir mer porøst.

Svekkelsen i beinstrukturen er en risikotilstand og gir ingen symptomer før man får et brudd. Bakgrunnen kan være at man har tapt beinmasse raskere enn normalt, eller at man hadde lav beinmasse i utgangspunktet. Osteoporose kan også oppstå som følge av sykdommer og ved bruk av enkelte legemidler.

Hofte, underarm og rygg er de vanligste stedene å få brudd. I Norge rammes cirka 9.000 voksne personer av hoftebrudd hvert år. Syv av ti hoftebrudd rammer kvinner. Risikoen for brudd øker kraftig fra 70 års alder.

Hoftebrudd og lårhalsbrudd skjer som regel i selve lårhalsen eller like nedenfor.

Er du beinskjør?

Kommunelege Barbro Kvaal er bekymret for de mange beinbruddene i Marker. Hun håper at flere vil ta sine forholdsregler for å redusere risikoen for brudd etter hvert som man blir eldre.

– Cirka 30 prosent av Marker kommunes befolkning er over 60 år – likt fordelt på kvinner og menn i aldersgruppen opp til 60 år. Fra 80 år er det overvekt av kvinner, sier kommunelegen.

Kvaal vil at folk tar kontakt med legekontoret eller fastlegen for å finne ut av hvordan det står til med beinskjørheten – før de brekker noe.

– Svarer du ja på noen av disse spørsmålene kan du være i risikogruppen:

Er du:

- Over 60 år?
- Røyker du?
- Driker du mye alkohol?
- Vekttap (uønsket 5–10 kg)?
- Tidligere brudd?
- Har mor hatt hoftebrudd?
- Langvarig kortisonbehandling – mer enn tre måneder?
- Tidlig overgangsalder (før 45 år)?

Har du:

- Fordøyelsessykdom?
- Sukkersyke?
- Falltendens?
- Kreftsykdom?
- Hjertesykdom?
- Annen alvorlig sykdom?

Avisa Grensland blir distribuert til alle husstander i Marker. Avisa Grensland vil også være tilgjengelig i de lokale dagligvareforretningene, Statoil, Mosbæk, Marker Sparebank, Bakergaarden,

Solstrand Terrasse og Gresen Kro & Vertshus. Avisa vil også bli å finne på utvalgte møteplasser i Töcksfors, Rømskog, Aremark, Eidsberg, Rakkestad og Halden.

Telefon: 468 24 777

Epost:

oyvind.ottersen@grenslandmedia.no